

Posudek diplomové práce

Jana Havlínová: Změna okupační politiky ve správní oblasti od léta 1942 do konce roku 1943, Praha 2011, 174 s. vč. obrazových příloh

Období okupace českých zemí let 1939-1945 patří mezi oblíbené předměty historického bádání. Vznikají práce týkající se odboje domácího, ale i zahraničního, popularitě se těší „padákoví agenti“, snad nevyčerpatelným předmětem bádání se staly osudy středočeské obce Lidice. Píše se o jednotlivých aktérech protektorátních dějin, zkoumají se dobové kulturní projevy. To vše jsou témata nějak živá, popisující dynamiku dění i každodenní poměry. Zdá se však, že vedle atraktivních protektorátních témat jsou i taková, která jsou na první pohled zdánlivě nezajímavá, ba přímo přehlédnutelná, stojící v pomyslném stínu. Mezi taková by řada historiků pravděpodobně zařadila i dějiny správy, potažmo dobovou historii proměn protektorátní správy. Jak však ukázala ve své diplomové práci Jana Havlínová, právě i dějiny správy a proměny jejího fungování mohou vypovídat mnohé o dějích, aktérech i proměnách protektorátního období.

V předkládané diplomové práci se Jana Havlínová rozhodla popsat změny okupační politiky ve správní oblasti od léta 1942 až do konce roku 1943. Podle titulu by tak měla být vlastním jádrem textu především situace kolem Heydrichovy správní reformy i proměny následující. Jana Havlínová však uchopila problém v širším časovém horizontu, prakticky již od počátku zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Správně připomněla skutečnost, že v prvních měsících po okupaci ve zdejším prostoru fungovala správní dvojkolejnost. V průběhu následující války se však muselo nutně ukázat, že tento stav je z dlouhodobého hlediska neudržitelný. Proto okupační moc přistoupila k řadě reforem, usilujících o co nejvhodnější využití správních orgánů. Změny byly mimo jiné motivovány i snahou uvolnit síly pro válečné potřeby bojujícího Německa. Průběh i okolnosti správních změn však nebyly vždy motivovány pouze pragmatickými cíly ze strany okupantů. Do hry vstupovaly i osobní zájmy a ambice. Tak je to zřetelné na příkladu Karla Hermana Franka, který se v konečné fázi a po dílčích peripetiích stal nejmocnějším mužem protektorátu.

Takto hrubě nastíněnému obsahu pečlivě vypracované práce odpovídá její vhodně zvolená logická struktura. V úvodu pisatelka seznamuje čtenáře se zvoleným tématem a vymezuje si oblast bádání, co do ní spadá a co již stojí momentálně mimo její horizont. Poučeně se rozepisuje o dosavadním stavu bádání a relevantní sekundární literatuře. Detailně zmiňuje i pramennou základnu, z níž v průběhu bádání čerpala. V první kapitole popsala správní uspořádání v počátečních letech okupace – dotkla se jak okupační moci, tak správy autonomní. Takto si vytvořila vhodný kontext, v souvislosti s nímž a do nějž posléze již zasadila popsání motivů i celého průběhu Heydrichovy správní reformy. Ta je obsahem kapitoly druhé. Jana Havlínová však nezůstává pouze u správy jako takové, ale připomíná i okolnosti, které tuto reformu doprovázely a vtiskly jí osobitý ráz – atentát na Reinharda Heydricha či následné řešení personálních poměrů v čele okupační moci včetně osobní řevnivosti mezi Daluegem a Frankem. Ukázala tak, že fungování protektorátu a okupační moci nebylo jen neosobní záležitostí, ale dílem smrtelníků s jejich osobními ambicemi a ostrými lokty. Kvituji, že na závěr této části připojila oddíl o dobovém hodnocení Heydrichovy správní reformy. Ta tak pro autorku není jen zkratka a dobře přijatou, potažmo prosazenou záležitostí, ale věcí složitější, na níž byly i mezi samotnými představiteli nacistické moci různé názory. Třetí samostatný oddíl je konečně věnován nástupu Karla Hermanna Franka k moci. Celou práci doplňuje oddíl textových i zajímavých obrazových příloh.

Pokud mám hodnotit práci Jany Havlínové, musím otevřeně přiznat, že se pro mě nejedná o snadnou věc. Práci jsem převzal po domluvě s diplomantkou po profesoru Kuklíkovi. Nebyl jsem tudíž u zadání tématu a mohl jsem podobu práce korigovat jen do určité míry, a to především z praktického hlediska po stránce metodické, ne tolik již po stránce obsahové. Mé komentáře a návrhy autorka v průběhu práce zohlednila.

Osobně se však domnívám, že již samotná volba tématu zasluhuje uznání – správou se nezabývá každý, bylo jistě třeba trpělivosti při pronikání do jejích spletitých zákoutí. K problému přitom autorka přistoupila vskutku zodpovědně, jak to dokazuje pečlivá heuristika a množství citovaných, respektive zmiňovaných pramenů a sekundárních textů. Výsledkem je hutný text podávající podrobný přehled o fungování protektorátní správy, potažmo o jejích změnách či příčinách a okolnostech těchto změn. Sympatické přitom je, že si je pisatelka vědoma dalších otázek a problémů, které s daným tématem souvisí a zasloužily by

si další výzkum. Například je škoda, že blíže nezmiňuje reakce české protektorátní společnosti na ony správní změny. Sama však předem avizovala, že výzkum této problematiky není předmětem její práce. Její rozhodnutí je proto třeba respektovat. V každém případě autorka zcela jistě naplnila cíle práce, které si předsevzala v jejím úvodu. Rád proto doporučuji její diplomovou práci k úspěšné obhajobě a hodnotím ji stupněm výborně.

V Praze dne 5. září 2011

dr. Jan Randák